

Manual de l'hort comunitari

Introducció

Els horts comunitaris són una de les formes que adopta l'agricultura a les ciutats i les zones periurbanes. Es tracta d'iniciatives autogestionades, que són fruit d'un grup de persones que volen treballar un hort i s'organitzen per aconseguir l'espai, crear-lo i mantenir-lo. Aquests horts, sovint, doten d'ús social espais en desús i els recuperen com a espais públics de trobada i de participació veïnal.

Les motivacions per fer un hort comunitari són variades: recuperar la cultura hortícola, experimentar l'agroecologia, consumir de manera local i responsable, proveir-se d'hortalisses sense haver de gastar diners per comprar-les, però també denunciar l'especulació urbanística, no col·laborar amb l'agronegoci globalitzat, fer més sostenible la ciutat i enfortir el teixit veïnal. Avui, els horts comunitaris constitueixen espais d'experimentació social.

Als barris obrers del segle XX, aquests ocupaven els descampats per convertir-los en horts com a part de la seva estratègia de supervivència.

Si bé és cert que aquesta crisi ha esperonat les iniciatives agrícoles a la ciutat, els horts urbans, en un sentit genèric, no van néixer ahir. De fet, els usos semi-agrícoles van coexistir amb la urbanització a les ciutats industrials occidentals fins al darrer terç del segle XX. Als barris obrers, aquests ocupaven els descampats per convertir-los en horts com a part de la seva estratègia de supervivència. Se'ls anomenava "els horts per a pobres". El concepte d'"horts urbans" s'encunya a la primera meitat del segle XX, durant les dues guerres mundials. Aquests horts, promoguts pels governs, busquen l'autosuficiència alimentària i pal·liar les situacions d'escassetat. Esmentem els **Victory Gardens** als Estats Units, Gran Bretanya, Alemanya i altres països en conflicte durant la Primera i la Segona Guerra Mundial.

Però a la postguerra i malgrat l'èxit d'aquelles iniciatives, les ciutats occidentals es van reconstruir sense espai per als horts i amb un model d'abastiment alimentari basat en el transport del menjar a llarga distància. No serà fins als anys setanta que els horts urbans tornaran a fer-se un lloc a Europa i als Estats Units, aquesta vegada com a eines de desenvolupament comunitari i de reivindicació ecologista.

Actualment, nombroses ciutats de Gran Bretanya, França, Alemanya, Holanda o Suïssa tenen horts comunitaris. A l'Estat espanyol, els horts urbans comunitaris enllacen amb la tradició de les lluites veïnals per aconseguir espais verds de qualitat. A Barcelona, el primer hort d'aquesta mena es va crear el 1986 a Gràcia, quan, a instàncies del veïnat, l'Ajuntament cedí un solar perquè s'hi fes l'**Hort de l'Avi**.

Característiques

Els horts comunitaris són:

- Espais de participació, on les persones s'organitzen i creen els seus propis sistemes de gestió.
- Espais relacionals, on es potencien les relacions i el coneixement mutu entre persones que viuen en entorns propers.
- Espais de lleure alternatius a l'oci ofert pel mercat, que desenvolupen la creativitat, la cooperació i l'esforç.
- Espais d'aprenentatge, on les participants adquireixen nous coneixements.
- Espais de foment de l'agroecologia, ja que les experiències d'horta urbana es desenvolupen habitualment sota els criteris de l'agricultura ecològica.
- Recursos per cobrir necessitats de subsistència, ja que l'hort satisfà part de les necessitats alimentàries de les persones que els treballen.
- Espais de reutilització de residus orgànics per al compostatge.

Una motivació per participar en un hort comunitari és aprendre a treballar la terra.

És habitual que, als grups que treballen horts comunitaris, no tothom tingui coneixements sobre agricultura. Precisament, una motivació per formar-ne part és aprendre a treballar la terra. En aquestes iniciatives, es parteix de la base que cadascú pot compartir algun coneixement amb la resta i que, de la suma de sabers del grup, en resulta un coneixement suficient per tirar endavant el projecte. Sovint són decisives les aportacions de les persones grans que van emigrar del camp i que, entre enyorades i encuriosides, s'acosten a l'hort.

Tot i que hi ha horts comunitaris que ho aconsegueixen, la majoria no produeixen prou verdures i hortalisses per abastir plenament el grup, perquè les característiques dels terrenys no solen possibilitar-ho. Els horts que trobem enmig de la ciutat acostumen a estar en solars on abans hi havia edificis, de manera que la terra és poc fèrtil, i demana o bé portar terra bona de fora o bé molt de compostatge i temps recuperar-la. Molts cops els horts comunitaris estan vinculats a l'okupació i es desenvolupen, per tant, sota la pressió d'un possible desallotjament. Aquest fet aboca moltes experiències hortícoles a una intermitència que dificulta recuperar la fertilitat dels sòls.

La cessió de solars per part de l'Ajuntament ha estat, fins ara, molt excepcional, encara que actualment hi ha almenys nou projectes d'horts comunitaris en espais cedits per l'Ajuntament dins del **Pla Buits**. Aquesta excepcionalitat ha propiciat que, davant l'existència de molts de solars buits a la ciutat, els grups que volen donar vida a un hort comunitari trobessin en l'okupació una manera efectiva d'aconseguir-ho.

Els horts comunitaris, doncs, acostumen a néixer amb un caràcter reivindicatiu. Ara bé, les motivacions de les persones que els treballen poden ser molt diverses: aprendre tècniques hortícoles, potenciar l'agroecologia, promoure la sobirania alimentària amb l'autoproducció local, crear un espai de trobada al barri o denunciar l'especulació immobiliària i reivindicar el dret a la ciutat.

Precisament, la multiplicitat d'objectius que es poden aplegar a l'entorn dels horts comunitaris explica la diversitat de perfils dins dels grups que els gestionen. Això sí, el comú denominador és, per un cantó, voler reforçar els vincles comunitaris i, per l'altre, obrir un procés de transformació social.

Els horts poden estar dividits en parcel·les, ser tot l'espai un sol hort comunitari o bé barrejar les dues opcions. A Barcelona, la dimensió d'aquests horts acostuma a ser molt modesta; poden fer tan sols 40 m², per exemple. Ara bé, també hi trobem algun hort comunitari de grans dimensions; ens referim al projecte agroecològic de **Can Masdeu**, que ocupa 2.800 m².

La planificació i el disseny de cada hort són diferents. En comú acostumen a tenir la reutilització de materials abandonats. Gairebé tots els horts disposen d'infraestructures com sistemes de recollida i emmagatzematge d'aigua, un compostador, un espai d'oci i de reunió, com també un cobert per protegir de la intempèrie les eines i per aixoplugar-se. Són elements autoconstruïts, fets bàsicament amb materials recuperats.

El nombre de participants en un hort comunitari acostuma a rondar les deu persones. És habitual que hi hagi un grup fix, més o menys reduït, d'unes quantes persones que hi participen de manera menys permanent i algunes altres que ho fan esporàdicament.

Als horts, a més de cultivar, s'hi organitzen activitats adreçades al barri, com xerrades, tallers, dinars populars o cursos i tallers. I és que es tracta de projectes que cultiven, a part de la terra, les relacions humanes.

L'amalgama de persones que apleguen propicia la creació de noves iniciatives col·lectives, de manera que els horts comunitaris actuen com a catalitzadors d'altres pràctiques alternatives.

Organització

Els horts comunitaris no tenen una formalització jurídica. Normalment són fets per collectius informals i no estan regulats administrativament, una situació que propicia la seva inestabilitat. Tot i amb això, a Barcelona trobem una vintena d'horts comunitaris, autogestionats pel veïnat i per collectius en solars en desús, alguns dels quals arrosseguen una llarga trajectòria i han assolit molt dinamisme.

L'organització d'un hort comunitari gira a l'entorn de l'assemblea de membres, que té lloc periòdicament i és on s'adopten les decisions més importants. A l'assemblea es fan les valoracions, es marquen objectius, es planifica el treball i es resolen els conflictes que puguin sorgir.

A més, els seus membres acostumen a organitzar-se en comissions de treball com les de terra, d'aigua o de barri. Així mateix, disposen de taulers d'anuncis, quaderns d'actes de les assemblees i llistes de correus. Per últim, és habitual que s'hi facin trobades internes de caràcter festiu per millorar la cohesió del grup.

Fins i tot en els casos en què la terra està parcel·lada (la collita és d'una família o un petit grup), la seva gestió de la terra és comunitària, i recursos com l'aigua, l'adob, les llavors i el planter, collectius.

Els grups necessiten disposar de mecanismes per gestionar les situacions en què hi ha més demanda de terra per conrear que terra disponible. Disposar d'una llista d'espera, especificar les responsabilitats de les persones implicades, muntar activitats o condicionar espais on les futures noves incorporacions puguin participar per donar-se a conèixer i conèixer el projecte són mecanismes que ajuden a gestionar les entrades de persones a l'hort.

D'altra banda, per gestionar-ne les sortides esmentem com a mecanismes habituals controlar si algú, sense justificació, no compleix els acords col·lectius i detectar si hi ha qui ha abandonat la seva parcel·la o l'ha cedida sense respectar la llista d'espera.

És important tenir present que no hi ha fórmules vàlides universals d'organització; cada grup i cada context requereixen unes formes de fer particulars, i aquestes, a més, evolucionen constantment.

La complexitat organitzativa d'un hort comunitari varia segons les dimensions del grup, de l'espai i de les activitats socials que s'impulsen. Hi ha projectes amb un funcionament per complet informal, en què el col·lectiu pren decisions sobre la marxa, segons el que es troba en el funcionament diari. En d'altres, s'han establert elements per a la governança, com normatives de funcionament intern, repartiment del treball en comissions i mecanismes de resolució de conflictes.

Si el grup és petit, fent reunions informals, amb certa delegació o especialització, pot haver-n'hi prou per garantir el bon funcionament. En grups més grans, en horts comunitaris amb espais parcel·lats, caldrà fer una assemblea general regular, cada quinze dies o cada mes, i organitzar-se en comissions que treballin de manera autònoma, establertes segons les necessitats i les inquietuds del grup.

En qualsevol cas, tan importants són els coneixements pràctics sobre agricultura com l'experiència associativa o la participació en dinàmiques col·lectives, perquè el projecte no consisteix estrictament a fer un hort, sinó a organitzar-se i crear formes d'autogestió comunitària, unes habilitats que s'han d'aprendre.

Un aspecte que influeix en l'organització dels horts comunitaris és la forma que adopta el repartiment de la terra. Les dues opcions bàsiques són o bé que el terreny sigui una sola parcel·la, treballada de manera comunitària, o bé parcel·lar-lo i repartir-lo entre persones i col·lectius.

Un aspecte que influeix en l'organització dels horts comunitaris és la forma que adopta el repartiment de la terra.

En cas de ser una sola parcel·la, s'haurà d'establir un sistema per organitzar les feines col·lectives i per distribuir la collita entre les persones que treballen l'hort. Sol ser una opció per a terrenys petits perquè, si el terreny i el grup són grans, la gestió comunitària es carrega de complexitat. En aquests casos, s'acostuma a optar per parcel·lar el terreny, una fórmula que dota de certa autonomia cada parcel·la, tot i tenir un marc compartit que és establert de manera col·lectiva.

En qualsevol cas, és el grup el que decideix com dissenyar l'espai i el construeix, però ho sol fer amb respecte per les condicions personals. És a dir, cadascú acostuma a participar en el projecte desenvolupant les tasques que més li agraden i segons el temps que pot dedicar-hi.

Més enllà de l'organització per treballar l'hort, resulta molt important que hi hagi moments de trobada per cohesionar el grup, que les persones es coneguin i que es creïn dinàmiques de confiança, per exemple, organitzant dinars, festes i jornades. Als horts parcel·lats, els dies de feina col·lectiva –per millorar la infraestructura, per crear espais de descans, per netejar l'entorn...– són molt importants perquè cohesionen el grup.

Procés de creació i primers passos

Per tal que el projecte s'alci sobre bases sòlides, és recomanable conformar un grup de persones que tingui prou disponibilitat perquè se centri a engegar el projecte d'hort. Durant els primers mesos aquest grup haurà d'estar pendent de moltes coses; en canvi, després, en una segona fase, haurà de saber delegar responsabilitats o, fins i tot, pot ser positiu que es dissolgui.

És important definir quins són els objectius del projecte i, per tant, què s'espera de les persones que hi participaran. Volem crear un espai verd? Volem acostar l'agricultura al barri? Volem sobretot crear un espai públic per enfortir les relacions entre el veïnat? Ens mou experimentar tècniques d'agroecologia? Organitzarem activitats de sensibilització? Han de ser objectius clars i que toquin molt de peus a terra. Més endavant serà el procés mateix el que permetrà anar-los definint millor.

Aconseguir la terra que permeti posar en marxa l'hort comunitari pot ser el pas més difícil. Algunes opcions per accedir-hi són:

- Aconseguir la cessió d'un sòl en desús. És una via que demana negociar amb la propietat del solar. Potser caldrà presentar el projecte per escrit i qui sap si adaptar els objectius i el funcionament a l'acord. Si la propietat del sòl detectat és pública, es tracta de parlar amb el Districte i exposar el projecte.

Un aspecte fonamental que determina el funcionament de qualsevol hort és l'accés a l'aigua i la seva distribució.

- Consultar al Districte la disponibilitat d'espais buits susceptibles de convertir-se en horts.
- Llogar o comprar el terreny. En aquest cas, el repte és aconseguir els diners per executar el projecte.

Per avançar en el projecte, s'haurà d'ampliar el grup de persones que treballaran l'hort comunitari. Cal fer visible l'actitud oberta del grup motor i, per exemple, penjar cartells per atraure les persones del barri que hi estiguin interessades. Haver definit els objectius bàsics ajudarà a comunicar la iniciativa.

Tenint en compte que moltes de les persones interessades a sumar-se a un projecte d'agricultura urbana ho fan per aprendre tècniques hortícoles, serà important facilitar la formació i l'intercanvi de coneixements dins del grup, amb assemblees, tallers i jornades de treball.

Un cop localitzat l'espai, el pas següent serà decidir com es treballarà la terra, si de manera comunitària o bé repartida en parcel·les que gestionaran grups de persones de manera particular. En cas que, per la dimensió de l'hort i del grup de participants, s'opti per repartir el terreny, convindrà tenir en compte la mida de les parcel·les, el tipus de terra, les hores de sol que hi arriben, l'accés a l'aigua i l'accessibilitat. La manera com es reparteixi la terra arrossegirà conseqüències en el desenvolupament del projecte.

Un aspecte fonamental que determina el funcionament de qualsevol hort és l'accés a l'aigua i la seva distribució. Els horts petits enmig de la ciutat solen recollir l'aigua de la pluja en bidons, la capten amb una mànega d'alguna font propera o utilitzen aigua de la xarxa gràcies al suport de veïns i veïnes. L'ideal és disposar-ne en gran quantitat a través d'un pou o una bassa que emmagatzemi l'aigua de la pluja. D'altres vegades, l'aigua s'ha de pagar, i per tant cal fer activitats per recollir diners (paella popular, vendre llavors, etc.). En alguns casos hi ha el suport de l'Ajuntament, que pot servir per fer front a aquesta despesa.

Alguns sistemes de distribució d'aigua són comptar amb un bidó cada tants dies, temporitzar els regs (cada parcel·la tants minuts), establir horaris de reg (d'una hora a una altra) o, si cal molta precisió, instal·lar un comptador central. Segons el nivell d'escassetat relativa i el grau de cohesió del grup, els sistemes de repartiment seran més rígids o no tant.

Una vegada el grup ja té accés a la terra i ha establert el mecanisme per disposar d'aigua, la resta de recursos bàsics que necessita un hort resulten més senzills d'aconseguir: el planter s'acostuma a comprar (també hi ha qui se'l fa), els materials provenen del reciclatge i les eines adquirides es collectivitzen, com a mínim, durant els primers temps en què el funcionament no és encara estable.

Per tenir cura de les eines, hi ha d'haver una comissió encarregada de mantenir-les, ja que és habitual que hagin de reparar-se. A més, caldrà desar-les en un espai adient, que pot tenir, alhora, altres utilitats, com desar-hi la roba de treball o arrecerar-s'hi si es posa a ploure.

Pel que fa a la fertilització de la terra, és una necessitat que val més gestionar de manera col·lectiva. Algunes opcions per aconseguir l'adob són anar a buscar fems a una granja o una hípica, comprar-lo a empreses o plantes recicladores de matèria orgànica, plantar adobs verds i fer una bona rotació de terres, o bé generar adob a partir de la brossa orgànica de casa i de restes de poda i de collita. La cerca de compost, és a dir, demanar al veïnat que ens aportï restes orgàniques, actua com una bona excusa per obrir-se al barri.

Materials i eines de segona mà aconseguides per mitjà de la xarxa de contactes del grup constitueixen la principal font de recursos per desenvolupar les infraestructures de l'hort. Ara bé, també caldrà disposar d'uns mínims recursos monetaris per atendre algunes necessitats concretes. Es pot fer un pot comunitari a partir de les activitats obertes que s'organitzin, com els dinars populars, i de petites quotes i aportacions voluntàries.

Un exemple: Can Masdeu

Una experiència d'horticultura urbana referent, amb prop de quinze anys de trajectòria a l'esquena, és el projecte comunitari de **Can Masdeu**, situat a Collserola i arrelat al teixit veïnal de Nou Barris.

El 2001, un grup d'activistes vinculats al moviment altermundista va okupar una masia que feia cinquanta anys que estava abandonada amb l'objectiu, entre d'altres, de crear un espai de relativa autonomia alimentària a tocar d'una ciutat dependent com Barcelona. L'any següent de l'okupació, es van obrir al barri els horts comunitaris, amb dues terrasses de cultiu.

El 2002, les persones que vivien a la casa van començar a conrear les antigues terrasses agrícoles de la finca, amb la participació espontània de persones grans del barri, majoritàriament procedents del medi rural de Galícia, Andalusia i Extremadura. Aquesta és la llavor dels horts comunitaris de la Vall de Can Masdeu.

Aquell mes de març, es va començar a rehabilitar una de les basses de la finca i una primavera i un estiu força plujosos la van dotar de l'aigua suficient per cultivar més terres, de manera que, al setembre, s'obriren oficialment els horts comunitaris. La convocatòria es va donar a conèixer al barri amb cartells.

La creixent participació en els horts al llarg dels anys ha fet que s'hagin anat cultivant més i més terres, fins a arribar a uns 2.800 m², repartits en més de trenta parcel·les, on participen un centenar de persones. La trobada intergeneracional i intercultural (entre una cultura alternativa i una cultura més tradicional) que es dóna al voltant dels horts aconsegueix una interacció real amb el barri i obre la iniciativa més enllà del perfil de persona jove alternativa.

Malgrat ser un projecte d'autogestió consolidat, la inseguretats legal plana sobre Can Masdeu. L'abril del 2002, les persones que conviuen a la casa van haver de superar un intent de desallotjament. Ara el perill no se sent imminent, però, com en la gran majoria d'horts comunitaris, es troba latent. L'espai recuperat per a l'ús agrícola i social és propietat de l'Hospital de Sant Pau, que, des del primer moment, persegueix judicialment el projecte.

Alguns objectius que van motivar l'okupació de Can Masdeu són donar cabuda a l'agricultura ecològica al barri, fer pedagogia sobre l'agroecologia, apoderar les persones per gestionar espais naturals propers a la ciutat, defensar-los de les polítiques urbanístiques i generar un espai de relació, d'interacció social comunitària i de participació al barri.

Quant a l'organització, Can Masdeu és un projecte assembleari. Les assemblees ordinàries tenen lloc un cop al mes i, davant d'activitats o problemes puntuals, se'n convoquen d'extraordinàries. El format de les assemblees es va fixar ja fa anys per millorar la dinàmica i animar totes les persones del grup (majoritàriament, sense experiència assembleària prèvia) a dinamitzar-les: es presenta la gent nova; es fa un intercanvi de coneixements hortícoles, a base de dubtes i aportacions de les persones participants; es repassen els temes que cada comissió de treball ha de compartir amb l'assemblea i es posen en comú altres qüestions com conflictes i propostes.

**Totes les
persones que
formen part
del col·lectiu es
comprometen
a assumir
responsabilitats.**

Entre els mecanismes d'organització, a més de l'assemblea, hi ha establertes comissions de treball, que funcionen amb certa independència. Aclarim que les decisions es prenen en assemblea, mentre que les comissions les executen, amb cert marge de decisió, si cal.

Algunes de les comissions en què s'ha organitzat el projecte són la comissió d'aigua, encarregada de gestionar el manteniment de les infraestructures de reg i de recollida i emmagatzematge de l'aigua de pluja; la comissió de fems, encarregada de gestionar les sortides per anar a buscar-ne; la comissió de terres, que gestiona la llista d'espera per incorporar-se al col·lectiu, així com les absències de la gent i els espais abandonats; la comissió de festes, que organitza i dinamitza les activitats socials, internes i externes, i la comissió d'economia, responsable d'apuntar l'assistència a l'assemblea i el pagament de la quota, així com de gestionar els recursos del pot comunitari.

Totes les persones que formen part del col·lectiu es comprometen a assumir responsabilitats, com ara participar a l'assemblea mensual amb continuïtat (una persona de cada parcel·la, com a mínim), formar part d'alguna comissió de treball (o, si més no, tenir la voluntat de col·laborar-hi), cultivar amb pràctiques ecològiques i pagar la quota d'un euro al mes (per mantenir eines i infraestructures i cobrir les despeses de les activitats socials entorn dels horts), a més de comprometre's a respectar les normes mínimes de convivència, com no discriminar ni agredir la resta de persones del col·lectiu.

Les persones interessades a formar part del grup han de presentar-se en una assemblea i, llavors, són convidades a participar a les següents i a col·laborar en les feines i activitats comunitàries. Se'ls ofereix, també, col·laborar en alguna parcel·la de persones que ho necessitin o treballar l'hort de la casa.

L'objectiu és aconseguir, en tres mesos, un coneixement mutu entre les persones que conformen el grup i les que volen formar-ne part, comprovar l'interès en el projecte i la capacitat d'adaptar-s'hi. La implicació en el projecte acaba determinant l'ordre de la llista d'espera per formar part dels horts comunitaris de Can Masdeu. A més, es prioritza l'entrada de grups, per davant de les incorporacions individuals, sobretot, si són cooperatives o projectes socials.

Un exemple: Can Masdeu

5.

Al cap de tres mesos, en cas que quedi alguna parcel·la lliure, es permet una nova incorporació al projecte. Si al contrari no en queda cap, aleshores s'ha de continuar participant a l'espera que se'n deixi una de lliure. També hi ha l'opció que algú comparteixi la seva parcel·la.

La majoria d'horts de Can Masdeu són força productius i cobreixen bona part del consum de productes de temporada de les persones que els conreen. Concretament, això passa en les parcel·les de persones amb experiència agrícola, amb l'hort a ple rendiment, perquè el seu objectiu és proveir-se d'hortalisses. En altres casos, sobretot quan es tracta de persones joves, conrear l'hort és un aprenentatge, una introducció a l'agricultura, de manera que la producció que generen és escassa.

Per a algunes persones que treballen les terres de Can Masdeu, el projecte ha suposat una porta d'entrada al món agrícola i, per a d'altres (persones grans, criades al camp) ha estat l'oportunitat de recuperar una forma de vida.

Els horts de Can Masdeu, com la resta del projecte autogestionari, tenen un transfons de laboratori per experimentar eines de transformació social. El col·lectiu forma part de la trama associativa de Nou Barris i, a més, està vinculat a diversos moviments socials, sobretot, contra els transgènics i el canvi climàtic i per la sobirania alimentària.

Alguns reptes dels horts comunitaris

1

Enxarxar-se

Una de les mancances de moltes iniciatives sociocomunitàries com ara aquesta acostuma ser la feble coordinació entre elles. Possiblement la causa principal sigui el gran esforç que comporta mantenir un hort, que fa que absorbeixi totes les energies del grup humà que l'impulsa. Com en altres casos, l'urgent és enemic de l'important: l'enxarxament entre els horts milloraria a mitjà termini la viabilitat i la visibilitat de cada projecte, però a curt termini coordinar-se representa invertir un esforç inicial que costa molt d'assumir.

2

Acollir i canalitzar als horts altres projectes

Poden estar relacionats amb la sostenibilitat i l'ecologia o culturals com fer recitals de poesia, cinema a la fresca... Podem dir exactament el mateix que del repte anterior, tant pel que fa a la causa que provoca de vegades l'aïllament de l'hort respecte d'altres projectes del barri, com als beneficiosos efectes que tindria evitar-lo.

3

Sentit col·lectiu

Superar les dinàmiques individualistes d'algunes persones que s'acosten als horts. Com sempre, la tria de les persones que duren a terme el projecte és clau. Pot ser convenient establir, com fa Can Masdeu, un període de prova per comprovar que el nou membre encaixa bé en el grup.

4

Regularitat

Mantenir la regularitat dels components dels grups, ja que, si no, sobrecarrega la feina de les persones que són regulars.

La manera de propiciar-ho és seguir un procés rigorós per incorporar una nova persona al projecte, així com tenir acordat un sistema per tal que, quan un membre del grup deixi d'assistir durant un període determinat, la gestió de la parcel·la s'atorgui a una nova persona. Per evitar conflictes, serà important haver acordat abans un sistema de funcionament i unes pautes de convivència que aclareixin supòsits com aquest.

5

Obertura al barri

Procurar que estiguin oberts les màximes hores possibles perquè tothom hi pugui accedir i que la gent del barri entengui que hi pot participar.

Ho facilitarà un hort gran amb moltes parcel·les, on els seus membres hi acudeixin sovint, repartits en diferents dies i franges horàries i d'acord amb un calendari fixat, penjat per exemple al web i en un plafó a l'entrada, on a més es recordi que l'hort està obert a tothom.

6

Estabilitat a llarg termini

Disposar de terrenys estables sobre els quals no recaigui sempre l'amenaça que seran desallotjats.

Això és més fàcil si el grup promotor s'obliga a si mateix fer una cerca més llarga i exigent del lloc idoni per al futur hort, o parla amb el Districte, de manera que no es comenci a treballar fins a haver trobat un terreny que faci pensar que es podrà mantenir durant molt de temps.

Directori per saber-ne més i per contactar

Huertos urbanos Barcelona

<https://huertosurbanosbarcelona.wordpress.com>

Els horts urbans a la ciutat de Barcelona. Les experiències d'Horts Urbans Comuni- taris com a formes d'intervenció social i ambiental

Addaia Aragay Esmerats. Projecte de final de carrera. Llicenciatura de Ciències Ambientals, 2009-2010. UAB.

https://www.diba.cat/c/document_library/get_file?uuid=d222a48e-c662-4419-9642-7b9b-3551533d&groupId=7294824

Mapa Barcelona + Sostenible

<http://bcnsostenible.cat>

"Com muntar uns horts urbans col·lectius?"

Revista *Opcions*.

<https://opcions.org/blog/com-muntar-uns-horts-urbans-col-lectius>

